

Warszawa, 15 stycznia 2019 r.

Sz. P. Magdalena Gajda
Społeczny Rzecznik Praw Osób Chorych na Otyłość

Do wiadomości:

1. Kancelaria notarialna Alicji Huziuk
2. Stowarzyszenie Komunikacji Marketingowej SAR
3. Klub Twórców Reklamy (KTR)
4. Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej
5. „Gazeta Wyborcza”
6. Wyborcza.pl
7. Gazeta.pl
8. Myfitness.pl
9. Radio TOK FM

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na List Otwarty Pani Magdaleny Gajdy, Społecznego Rzecznika Praw Osób Chorych na Otyłość, pragniemy wyjaśnić intencje 19. edycji konkursu Galerii Plakatu AMS zorganizowanej pod hasłem "Jedz ostrożnie".

Od 15. lat, cyklicznie organizujemy konkursy na plakat o tematyce społecznej, a zwycięskie prace są eksponowane w przestrzeni publicznej, na nośnikach będących w dyspozycji AMS. Konkurs od lat przebiega w niezminionej formule. Każda edycja poświęcona jest innej tematyce. W poprzednich latach zajmowaliśmy się m. in. uświadczeniem nierównego statusu niepełnosprawnych, społeczną rolą internetu, wspieraniem starań kobiet o równouprawnienie czy wezwaniem do reagowania na przemoc. Nadesłane prace to interpretacja tematu przez twórców plakatów – przede wszystkim grafików i projektantów, uczniów i studentów szkół artystycznych. Wszystkie plakaty podlegają ocenie jury, w skład którego wchodzi profesorowie ASP, graficy, dziennikarze oraz osoby zawodowo związane z tematyką poszczególnych edycji.

Tak było i tym razem. Temat „Jedz ostrożnie” miał uświadczyć Polakom wartość zdrowego jedzenia, poddać analizie naszą tradycyjną kuchnię, wzniecić rewolucję w kulinarnych przyzwyczajeniach. Wyrobić nawyk czytania etykiet. Nauczyć poruszania się w lawinie często sprzecznych informacji, diet, a nawet mód żywieniowych. Temat wydał nam się szczególnie ważny, bo stawką jest nasze zdrowie i dobre samopoczucie – lepsza jakość życia. Zadaniem uczestników konkursu było zaprojektowanie plakatu na temat zdrowego odżywiania w jego społecznym wymiarze i przekonanie Polaków, by zdrowo jedli. Na konkurs napłynęło ponad 700 projektów będących artystycznymi wypowiedziami ich autorów na temat odżywiania. Jury wybrało 7 zwycięskich prac, które prezentowane są na przystankach.

Intencją konkursu było zwrócenie uwagi na kwestie zdrowego stylu życia, a nie dyskryminowanie czy stygmatyzowanie jakiejkolwiek grupy społecznej. Zaproponowaliśmy ten temat licząc na dyskusję o zdrowym odżywianiu. Jednak większość prac odwoływała się do kwestii niezdrowych nawyków żywieniowych i ich

skutków dla ludzkiego życia. Prawdopodobnie to najlepszy dowód, jak silna jest potrzeba debaty publicznej na ten temat. Stereotypowo identyfikujemy niezdrowe żywienie z otyłością. Tymczasem nadwaga jest jedną z konsekwencji, ale nie jedyną.

– Wszystkie prace podejmują temat z dystansem i poczuciem humoru – mówi Janusz Górski, artysta grafik, profesor ASP w Gdańsku, kurator Galerii Plakatu AMS. – Inkryminowany przez wielu internautów plakat „Żryj/Żyj”. Rzeczywiście jest dosadny, ale nawołuje wyłącznie do zmiany podejścia do życia. Apeluje: jedz z umiarem. Nie ma tu mowy o osobach otyłych ani o chorych na otyłość. I tak dochodzimy do sedna: gdy już niemal co piąty Polak jest otyły, trzeba bić na alarm. Wykorzystywany do tego celu plakat nie jest narzędziem do snucia analiz i dzielenia włosa na czworo. Dobry plakat społeczny często szokuje, a zawsze operuje skrótem. Musi być mocny i musi zostać zapamiętany – wtedy tylko może być skuteczny – dodaje profesor Janusz Górski.

Lakoniczny, kontrowersyjny przekaz powoduje, że kampanie społeczne pozostają zauważone i zapamiętane, a temat jest szeroko dyskutowany. Dość wspomnieć kampanie: "Palenie jest do dupy" Andrzeja Pągowskiego czy antyprzemocową "Zupa była za słona". Podobnie jest teraz. Dyskusja w mediach społecznościowych trwa. Opinie są bardzo zróżnicowane. I wbrew temu, co zarzucają nam krytykujący plakaty, nie brakuje wśród nich pozytywnych komentarzy. Przywołajmy dwa z nich (pisownia oryginalna):

Krzysztof Gajewski: To nic nie piętnuje, to zwykłe dane, i ostrzeżenia przed tym co może się stać w wyniku złego żywienia, oraz niewłaściwego trybu życia. Mocny przekaz ma dotrzeć do głowy, zmusić do myślenia za wczasu, podoba mi się. Lepsza chwila szoku i refleksja, niż zaniedbywanie własnego ciała, i zdrowia a potem lata płaczu i choroby związane z nadwagą i przedwczesna śmierć. Kiedyś paliłem papierosy i kiedy patrzyłem na te ohydne zdjęcia na paczkach zawsze myślałem o tym żeby przestać, już nie palę. Moim zdaniem takie rzeczy działają i są potrzebne. (Mogło być gorzej, zdjęcia z sekcji zwłok ludzi otyłych np. otłuszczone serce)

Magda Piekarska: fakt, że wzbudzają taką dyskusję, świadczy o sukcesie kampani ;) nie do końca zgadzam się z wizją każdego plakatu, ale jednocześnie uważam, że kolejne zdjęcia ludzi śmiejących się do sałatek takiego odzewu by nie wywołały. Ludzie przeszliby obojętnie. Co więcej.. to był konkurs na plakat - a artyści często tworzą treści kontrowersyjne

Na koniec pragniemy podkreślić, że eksponowane plakaty są artystyczną wypowiedzią autorów na temat odżywiania i jako takie podlegają krytyce opinii publicznej. Natomiast interpretacja tematu „Jedz ostrożnie” prawie wyłącznie w kontekście niezdrowego żywienia pokazuje, jak ważne jest prowadzenie dyskusji publicznej o tych kwestiach, aby wyjść poza schemat utożsamiający złe nawyki żywieniowe wyłącznie z otyłością, a niezdrową żywność tylko z fast foodami.

Z poważaniem
Małgorzata Augustyniak
wiceprezes AMS
członkini jury 19. edycji konkursu Galerii Plakatu AMS